

Prvi međuispit

26. travnja 2012.

Ime i Prezime:

Matični broj:

Napomena: Sve primljene materijale obvezno predati s rješenjima nakon završetka testa.

1. zadatak (6 bodova)

- (1) Kako možemo dobiti težinsku funkciju sustava iz slijeda mjernih vrijednosti pobude i odziva sustava? (Pretpostavlja se proizvoljni signal pobude.)
- (1.5) Nabrojite četiri tipična procesa koji se dobiju metodama identifikacije obrađenim na predavanjima (PTTt, ...). napišite njihove prijenosne funkcije i kvalitativno skicirajte prijelazne funkcije.
- (1) Kojeg minimalnog reda mora biti sustav da bi se parametri regulatora mogli odrediti relejnim postupkom uz korištenje releja s histerezom?
- (1) Skicirajte blok shemu PID regulatora s dva stupnja slobode podešavanja parametara i idealnim derivatorom.
- (1) Napišite prijenosnu funkciju ekstrapolatora nultog reda i njezinu aproksimaciju pomoću mrtvog vremena.
- (1.5) Kada koristimo korekcijski član s faznim prethođenjem, a kada član s faznim kašnjenjem? Kako navedeni članovi utječu na brzinu odziva sustava?

2. zadatak (6 bodova)

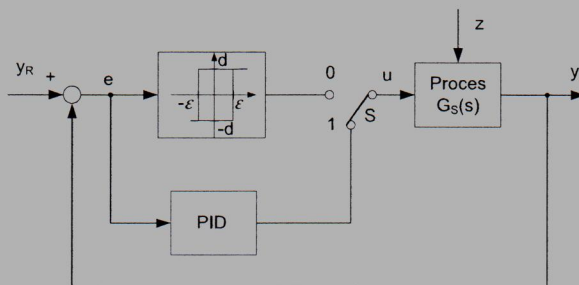
Aproksimacijom sustava pomoću PT2 člana, provedena je identifikacija te su dobiveni $K = 1$, $T_1 = 5$ i $T_2 = 1$.

- (2) Izračunajte jednadžbu prijelazne funkcije
- (2) Izračunajte jednadžbu tangente u točki infleksije
- (2) Izračunajte vrijeme zadržavanja t_z i vrijeme porasta t_a .

Napomena: Jednadžba pravca glasi $y - y_1 = a(x - x_1)$, gdje je a koeficijent smjera pravca.

3. zadatak (5 bodova)

Sustav na slici 1 dovodi se u oscilatorno stanje kada je sklopka S u položaju 0.

Slika 1: Oscilatorni krug s nelinearnim elementom s relejnom karakteristikom.

Prijenosna funkcija procesa je oblika:

$$G_s(s) = \frac{K_s}{(1 + sT_1)(1 + sT_2)(1 + sT_3)},$$

gdje je pojačanje $K_s = 15$, a vremenske konstante $T_1 = 1$ s, $T_2 = 2$ s i $T_3 = 3$ s.

- a) (2) Izračunajte parametre idealnog releja d ($\varepsilon=0$) tako da oscilacije izazvane nelinearnom karakteristikom imaju period $T_0 = 2\pi$ s i amplitudu $A = 1$.
- b) (2) Odredite parametre PID regulatora prema relejnom postupku ako je zadano fazno osiguranje $\gamma = 45^\circ$ i $\alpha = 4$.
- c) (2) Odrediti period T_o oscilacija i kritično pojačanje K_{kr} Ziegler-Nicholsovom metodom ruba stabilnosti. Nađite vezu K_{kr} i amplitude A oscilacija iz a) dijela zadatka.

4. zadatak (8 bodova)

Za proces:

$$G(s) = \frac{1}{s(1 + 0.1s)(1 + 0.01s)}$$

potrebno je korištenjem odgovarajućeg korekcijskog dinamičkog člana projektirati regulator kojim bi se zadovoljili sljedeći zahtjevi na zatvoreni regulacijski krug:

- Vrijeme prvog maksimuma $t_m \approx 0.3[s]$;
- Pogreška u stacionarnom stanju na pobudu oblika funkcije linearnog porasta $x_r(t) = t$ je $e_{ss} < 0.02$;

Zatim je potrebno:

- a) (1) Koji biste kompenzator (s faznim prethođenjem ili faznim kašnjenjem) koristili za ispunjenje zadanih specifikacija? Obrazložite odgovor!
- b) (2) Izvedite izraze za maksimalne iznose amplitude i faze kojima kompenzacijski član oblika $\frac{1+Ts}{1+\alpha Ts}$ podiže/spušta amplitudnu i faznu karakteristiku.
- c) (3) Projektirajte kontinuirani kompenzator $G_R(s)$ odabran pod a) koji zadovoljava zadane specifikacije.
- d) (1) Projektirati digitalni regulator uz zanemaren utjecaj diskretizacije (metoda EMUL1). Vrijeme diskretizacije odaberite prema presječnoj frekvenciji tako da odaberete vrijednost iz sredine preporučenog područja.
- e) (1) Odredite koliko utječe diskretizacija na brzinu odziva i nadvišenje.